

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę disciplinę
Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima
traductione**

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Cap. VIII.

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118326)

Arinus igitur tyrius/tempestatis nostrae
m Geographorum postremus/summo vi
detur studio huic materię se itulisse. Nā
plura explorauisse cognoscitur pręter ea quę hac
tenus nota fuerant. Deinde omnium ferme histo
ricorum qui eum pręuenerant noticia diligentissi
me habita: nō tm̄ quęcunq; ab alijs errata fuerant
emendauit/sed etiam illa quę ipse idem male trac
tauerat. quemadmodum in editionibus pictę suę
Geographię/quę q̄ multa elimat licet animaduere
tere. Sed si inspiceremus/ultimo eius operi nihil de
esse: satis & nobis foret: ex istis eius tm̄ cōmenta
rijs absq; alior; vestigatione habitabilem nostrā
describere. Verum cū ipse videatur quibusdā ani
maduersione haud satis fidedigna assentiri. Prę
terea circa modum designationis noscatur sepius
neq; opportune facilitatis debitam curam agere:
nō indigne moti sumus: uti ad rationē usumq; pu
tauimus fore commodius: operi conferre & viro.
Quod quippe absq; verborum insolentia q̄ ma
xime id fieri potit efficere conabimur: utrunq; er
roris genus attingentes breuiter uti ratio ipsa dic
tabit. Primūq; id quod ad historiā attinet quęra
mus: ex qua opinatur ipse ad maiorem longitudi
nem versus ortum solis: ac ad maiorē latitudinem
in meridiem quā fas sit terram nobis notam pro
duci. Non autem iniquius superficiē distantiam
tendentem ab occasu ad ortum solis longitudinē
appellamus: atq; distantiam a septentrione in me
ridiem latitudinem: cū in motibus cęlestibus pa
rallelos similiter nuncupemus. Pręterea q̄ q̄ ma
xime maiorem distantiam lōgitudinem dicimus.
Plane quidem concessum est ab omnibus: distan
tiam nostrę habitabilis quę ab ortu solis in occa
sum extenditur/multo maiorem ea esse quę a sep
tentrione in meridiem vergit.

Emendatio latitudinis Marini.
CAP. VII.

Rimum igitur latitudinis terminum po
nit & ipse Tilen insulā sub parallelo qui
plagam maxime septentrionalem terrę
nobis notę diuidit. quem parallelū ostendit q̄ po
test dare / ab æquinoctiali distare sexaginta & tri
bus gradibus: qualiū est meridianus circulus tre
centorum & sexaginta. Eam autem latitudinē no
tat triginta & uno milibus ac quingētis stadijs: ve
lut gradus quilibet ex quingētis stadijs proponē
dus constet. Post hęc regionem Aethiopum Agi
symbam nomine/& Pralum promontorium po
nit sub parallelo qui plagam maxime australē no
bis cognitam finit: quem parallelum sub hyemali
tropico sistit. Quare omnis latitudo inter æquino
ctialem & tropicum hyemalē/ac inter Tilen & eū
dem æquinoctialē in unum coacta: gradus fere se
ptem & octoginta complet: stadia vero quadra
ginta & tria milia ac quingenta. Conatur autē ra
tionem australis finis ostēdere per obseruationes
quasdam fixarum/ut ipse putat: & per itinera que
dam terra maricę facta: quorum quodlibet attin
gemus breuiter. De obseruatione quidem fixarū
in tertio operis sui volumie sub his verbis memo
rat. Zodiacus super torridā zonam totus fertur:
ex quo in ipsa umbrę mutantur: & omnes fixę ori
untur & occidunt. Sola autem minor urfa incipit

supra horizontem tota videri in ocelis plaga sep
tentrionali stadijs quinq; milibus & quingentis:
Parallelus enim per ocelen gradibus undecim &
duobus quintis eleuatur. Ab Hipparco autem tra
ditur: minoris urfę stellā/quę australior in ea est:
quę ue ultima in eiusdem cauda notatur: a polo di
stare gradibus duodecim & duobus quitis: ac ab
æquinoctiali profectis ad tropicum æstiualem po
lum arcticum continuo ferri supra horizontē: au
stralem vero magis demergi. Pręterea his qui ab
æquinoctiali ad tropicum hyemis pergunt/austra
lem polum supra horizontem eleuari: septentrio
nalem vero deprimi. Vnde per hęc euentus sub
æquinoctiali/aut inter geminos tropicos solū nar
rat. Q̄ autem aliqua noticia per obseruationē fix
arum vere habita fuerit in locis magis australibus
q̄ circulus æquinoctialis/minime tradit. Veluti si
alicubi stellas australiores q̄ æquinoctialis supra
verticem poneret: seu si meridionales umbras in
æquinoctijs ad austrum declinare diceret: aut
si oēs stellas minoris urfę oriri aut occidere osten
deret: seu ipsarum aliquas non omnino videri au
strali polo supra horizontem elato. Per ea autem
quę deinde tradit quasdam narrat fixas obserua
tas fuisse: quę tamen mentem suam omnino non
asserunt. Inquit enim eos qui ab Indis ad Limyri
cam nauigant (ut Diodorus samius narrat in ter
tio) taurum in altiori eius loco ad medium cęelum
habere: & pleiadem ad medium autennarū. Qui
autem soluunt ab Arabia ad Açaniā: recta ad me
ridiem nauigant: & aduersus canobum stellā qui
illie ἵππασος/ hoc est equus appellatur: & longe au
stralis est. Stellę autē quę illie videntur/apud nos
haud nominantur. & canis prius q̄ procyon ori
tur: ac orion totus ante punctum ubi sol ad tropi
cum æstiuum vertitur luget. Ex his ergo stellarū
obseruatiōibus quasdam habitationes manifeste
ostendit magis septentrionales q̄ æquinoctialis.
veluti cū dicit taurum & pleiadem fieri supra ver
ticem nauigantibus. hęc enim stellę magis septen
trionales sunt q̄ æquinoctialis. Quibusdam autē
australes magis q̄ septentrionales ostendit. Nam
canobus etiam videri potest a longe magis septē
trionalibus/q̄ sit tropicus æstiuus: pluresq; ex fi
xis: quę apud nos semper latent in locis magis q̄
nos australibus / ac magis etiam septentrionalibus
q̄ æquinoctialis: ut circa situm Meroes supra ho
rizontem videri possunt quemadmodum ipse ca
nobus. Hic supra terram eleuat: minimeq; ab his
videtur qui magis q̄ nos septentrionales existūt.
Hunc quippe qui ad meridiem magis tendunt ἵπ
πασος/ hoc est equum appellāt: nec hoc nomine alia
dicitur stella ex nobis incognitis. Deinde infert se
etiam ex mathematicis demonstrationibus percę
pisse: q̄ orion totus apparet ante tropicum æsti
uum his qui sub æquinoctiali habitāt. apud quos
etiā canis prior q̄ procyon oriri incipit. quod us
q; ad Syenem seruatur. Ex quibus etiam obserua
tionibus nihil proprium/aut necessariū esse vide
tur/ q̄ habitationum situs magis australes sint q̄
circulus æquinoctialis.

Eadem emendatio ab itinerum peragra
tionibus. CAP. VIII.

N peragratiōibus autem cōputans iti
nerum dies figillatim a magna Lepti ad
Agisymbam regionē/ hanc viginti quat

tuor milibus ac sexcētis & octuaginta stadijs magis australem quā æquinoctialem ostendit. Nauigando vero dies solutionis a Ptolemaide/que est in troglodytica regione ad Prasum promontorium colligens: concludit hoc esse australius æquinoctiali stadijs viginti & septē milibus ac octingentis. Vnde infertur: Prasum promontorium & Agisymbam regionem æthiopum (que etiam ut ipse fatetur ab australi plaga nō terminat æthiopiā) in frigida zona oppositi nostri orbis iuxta eiusdem viri rationem sitam esse. Nam viginti & septem milia stadiorum & octingenta in meridiano constituunt gradus quinquaginta & quinque cum triplici quinta: quot gradibus ex altera æquinoctialis parte iuxta easdem celi qualitates Scythiæ secedunt & Sarmatæ: qui septentrionalia paludis Mæotidis incolunt. Reducit igitur & ipse numerum stadiorum ad dimidium minus ue: hoc est ad stadia duodecim milia: quot hyemalis tropicus ferme distat ab æquinoctiali. Causas huiusce sectionis esse tradit/ diuersiones ac inæqualitatē itinerum: missis his rationibus ex quibus non tamen consistere necesse videatur / sed etiam numerum ad medietatem optatam redigere. Primum enim in peragationum narratiōe refert: Septimium flacum/ qui in Libya militauerat/ a Garamantibus ad æthiopas trium mensium spacio peruenisse versus meridiem iter agentem: Iulium vero Manternum a magna Lepti & a Garame/ una cum rege Garamantum/ qui æthiopibus bellum indixerat: inquit versus meridiem semper profectum in quatuor mēsis venisse ad Agisymbam æthiopum regem: quo scilicet in loco Rhinoceros conueniunt. Horū vtrunq; ex seipso incredibile est. partim quod æthiopes nō adeo a garamantibus absunt/ ut spaciū trium mensium requiratur: cum garamantes ipsi maxime æthiopes sint: & sub eodem regantur imperio. partim quia ridiculum est regē per subditas sibi puincias recta a septentrione ad meridiem iter egisse: & cū versus solis ortum ad occasum gentes illæ longissimis effundantur spacijs: quod nec ubi moras oeta intercapedine dignas traxerit. Ex quibus non ab ratione est: viros aut hyperbolice locutos fuisse: aut sic ad meridiem intellexisse quemadmodum vulgo dici solet/ ad austrum vel ad motū: his quæ abusos magis quā diligentē veritatis innixos.

Eadem emendatio a nauigationibus.

CAP. V I I I.

Einde nauigationes inducens inter Aromata & Rapta refert quendam Diogenem ex his vnum qui Indiam migrauerant: cum diuertisset/ & profecturus iuxta Aromata esset: ab arctico borea impulsus fuisse: eum quod ad dexteram troglodyticam habere regionem: viginti & quinque diebus ad paludes: unde Nilus fluit penetrauisse: quibus Raptum promontorium paulo ad austrum magis extēditur. Theophilum etiam narrat unum ex his qui in Azaniā soluerant: a Raptis impulsu austri vigesima die ad Aromata venisse. Horum uterque quot dierū ea nauigatio foret non expressit. Theophilus quidem ut inquit die vigesima applicuit: Diogenes vero vigesima quinta die iuxta troglodyticā nauigauit. Vterque enim licet retulerit quot diebus nauigauerint: non tamen aperuit quot dierum ea esset nauigatio

ob ventorum varietatem atque mutationem/ quam fas fuit in tanto tempore fuisse. Preterea neque ad septentrionem/ neque ad austrum continuo se nauigasse inquit: sed ait Diogenes se tamen ab arctico impulsus borea: Theophilus vero se nauigasse per austrum. Reliquam autem nauigationem quod eandem æqualitatem continuo seruasset neuter rettulit. Non enim credendum est tam multis diebus eundem flatus tenorem fuisse seruatum. Vnde cum Diogenes ab Aromatibus ad paludes quibus Raptorum promontorium paulo australius est/ vigesima & quinta die nauigauerit: & Theophilus a Raptis ad Aromata/ quæ distantia maior est/ die vigesima pertransierit. Preterea asserente Theophilo unius diei naturalis nauigationē si secunda fiat/ mille stadiorum esse: tamen inquit nauigationem a Raptis ad Prasum promontorium/ quæ multorum dierum est/ a Dioscoro quinque milium stadiorum tantummodo poni. Nam facillime inquit: ut decet/ sub æquinoctiali variantur venti: preterea accessus iuxta æquinoctialem ex vtriusque solis parte perniciores sunt. Ex his igitur æquius erat numero dierum non assentiri. Preterea quod efficacius est: quod computatio facta/ æthiopas & Rhinocerotum conuentum in frigidam alteram zonam oppositæ habitabilis terræ extēdit. Ratio enim ipsa asserit: omnia animalia/ omnesque plantas æque similitudinē unam trahere sub vna cœli qualitate/ aut aeris temperie: hoc est sub eisdem parallelis aut sitibus æqualiter ab utroque polo distātib; iuxta proportionē unam omnium æqualitatem esse. Quare Marinus iuxta hyemalem tropicum latitudinem perstrinxit/ nulla præbita ratione tantæ contractionis: si admittat quis dierum numerum & peragationum nauigationumque seriem quam ipse exprimit. Sed hoc animaduertens ille/ numerum tantummodo diurnorum stadiorum minuit: idque præter modum & cōsuetudinem agit: quousque ad optatum & opportunum parallelum deueniatur. Agendum autem contra fuit. Nam diurnæ quidem peragationi/ eisdemque possibili facile fuit credendum: æqualitati vero itinerum seu nauigationum/ aut quod per lineam rectā omnino itum fuerit assentiri minime decuit: cum ex his distātia quæ sita non posset haberi: sed nouisse fas fuit: quod eadē latitudo ultra æquinoctialem protenderetur. Sed hoc ipsum ex certiori modo/ obseruatione scilicet quorūdam superiorum cognoscere erat æquius. Quod continuo diligentissime explorasset quis/ si ex mathematicis plane cōsiderauisset quæ in illis regionibus accidunt. Cum vero animaduersio hæc haud habitata fuerit: relinquitur ut quod magis ratio dicit: simplicius quantitatem distātiæ quæ æquinoctialem egreditur animaduertamus. habetur autē id per genera atque formas/ coloresque animantium ibi degentium. Ex quo non videtur consequens esse: parallelum Agisymbæ regionis quæ liquet æthiopicum esse: usque tropicū hyemalem attingere: sed circa æquinoctialem terminari. Non enim apud nos in locis illi oppositis/ hoc est sub æstiuo tropico colores habentur æthiopicum: neque Rhinoceros aut Elephantes sunt: sed in locis non multo australibus modice nigrent: Quemadmodum qui intra Syenem triginta schœnis habitant (græcus habet τριακοντάσχονοι) schœnus autem, 2000.